SEA/EIA 2010

Donovaly 25. – 26. máj 2010

Komplexná podpora procesu EIA a SEA na SAŽP

Mária Hrnčárová, Katarína Kováčová, Ingrid Krištofová

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) je odbornou organizáciou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) s celoslovenskou pôsobnosťou zameranou na starostlivosť o životné prostredie a tvorbu krajiny v súlade so zásadami trvalo udržateľného rozvoja. SAŽP bola zriadená rozhodnutím ministra životného prostredia SR zo 17. mája 1993 ako rozpočtová organizácia MŽP SR, svoju činnosť začala 1. 7.1993, od 1.1.2001 je príspevkovou organizáciou.

Problematikou EIA a SEA sa zaoberá SAŽP už od svojho vzniku. Pracovníci SAŽP boli pri tvorbe a pripomienkovaní prvej slovenskej legislatívy a medzinárodných zmlúv v procese v EIA a neskôr aj v SEA. Už viac ako 15 rokov sa na SAŽP vykonávajú činnosti, ktorých cieľom je komplexná podpora procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie v zmysle platných zákonov uvedenej problematiky v súlade so zásadami trvalo udržateľného rozvoja.

Koordinátorom činností, týkajúcich sa procesu EIA a SEA v SR na SAŽP, v rámci plánu hlavných úloh, ktorých objednávateľ je MŽP SR, je pracovisko EIA/SEA na odbore starostlivosti o životné prostredie Centra rozvoja environmentalistiky. Uvedené pracovisko, okrem činností vyplývajúcich z plánu hlavných úloh, tiež vyhľadáva, podáva a rieši domáce a zahraničné projekty a identifikuje činnosti pre ďalšie zabezpečenie plnenia úloh v rámci procesu EIA a SEA s výhľadom aj na nasledujúce roky. Na riešení jednotlivých aktivít sa podieľajú nielen špecialisti EIA/SEA v každom kraji, ale aj pracovníci iného odborného zamerania napríklad špecialisti na odpadové hospodárstvo, IPKZ a neposlednom rade aj na informačné systémy a webové aplikácie.

Prehľad činností na SAŽP súvisiacich s posudzovaním vplyvov na životné prostredie v SR

Už od roku 1995 na základe požiadavky pracovníkov MŽP SR a v roku 2007 aj obvodných a krajských úradov životného prostredia, špecialisti EIA/SEA na SAŽP príslušného kraja,

podľa lokalizácie navrhovanej činnosti, prípadne strategického dokumentu, po preštudovaní príslušnej EIA, SEA dokumentácie, na základe poznania súčasného stavu územia, jeho únosnosti, konzultácií a terénneho prieskumu, vypracovávajú stanoviská k zámerom, k oznámeniam a správam o hodnotení navrhovaných činností a strategických dokumentov. Počet vypracovávaných stanovísk každoročne rástol, po roku 2001 do prijatia zákona č. 24/2006 Z. z. (zákon) sa ročne na SAŽP vypracovávalo priemerne okolo 250 stanovísk. Veľký nárast v počte stanovísk nastal v roku 2007, v ktorom špecialisti EIA/SEA na SAŽP vypracovávali stanoviská nielen vyžiadané MŽP SR, ale aj krajskými a obvodnými úradmi životného prostredia ako príslušnými orgánmi v procese EIA a SEA a bolo vypracovaných 452 stanovísk. Od roku 2008 sa z finančných a z kapacitných dôvodov vypracovávajú stanoviská iba vyžiadané MŽP SR ako príslušným orgánom a počet stanovísk sa od tej doby pohybuje okolo stovky. Stanoviská vypracované na SAŽP od roku 2006 v členení podľa Prílohy č. 1 a Prílohy č. 8 k zákonu sú k dispozícii všetkým účastníkom procesu posudzovania na webovej stránke SAŽP http://mars.sazp.sk:7337/eia%5Fstan/.

Vybudovaním, prevádzkovaním, neustálym upgradom a updatom Informačného systému EIA/SEA (IS EIA/SEA) sa podarilo na SAŽP vybudovať moderný, fungujúci nástroj na sprístupňovanie informácií o prebiehajúcich a ukončených akciách všetkým účastníkom procesu EIA a SEA a cez anglickú verziu aj vo svete. Na prehliadanie informácií o EIA a SEA pre verejnosť je vytvorený portál o životnom prostredí http://eia.enviroportal.sk. Súčasťou uvedeného portálu je aj intenzívne verejnosťou využívané on - line diskusné fórum. O IS EIA/SEA sme podrobne informovali vo viacerých článkoch Spravodajcu SEA/EIA a aj naďalej budeme informovať o každej jeho zmene, vylepšení a pravidelných preškoleniach kontaktných osôb EIA/SEA na obvodných úradoch a krajských úradoch životného prostredia a Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky, ktorí aktívne do IS EIA/SEA vstupujú.

V Dokumentačnom centre SEA/EIA na SAŽP, ktoré bolo zriadené v roku 2002 okrem evidencie a uchovávania dokumentácie z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie v listinnom vyhotovení, sústreďuje sa aj dostupná literatúra, materiály z domácich a zahraničných projektov, metodické príručky, brožúry, propagačné materiály, videofilmy. Informácie z dokumentácií poskytujú pracovníci SAŽP na základe žiadosti o poskytnutie informácie všetkým žiadateľom.

Vydávaním časopisu Spravodajca SEA/EIA od roku 2008 sa vytvorila ďalšia informačná platforma a priestor pre výmenu skúseností odborníkov zapojených do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, pracovníkov štátnej správy, samosprávy, navrhovateľov, obstarávateľov, spracovateľov dokumentácií, odborníkov z vysokých škôl, záujemcov

z mimovládnych organizácií, ako aj pre každého, kto má záujem dozvedieť sa o procese, odovzdať svoje skúsenosti a názory iným, alebo inak podporovať myšlienku zvyšovania účasti verejnosti na procese posudzovania vplyvov na životné prostredie. Zatiaľ časopis vychádza v elektronickej forme, ale v budúcnosti sa uvažuje o vydávaní časopisu v tlačenej forme.

Veríme, že uvedené aktivity pomôžu postupne odstraňovať prekážky v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie vyplývajúce z nedostatočnej informovanosti verejnosti o legislatíve, o jeho priebehu, o navrhovaných projektoch, o ich vplyvoch na životné prostredie a návrhoch na ich zmiernenie a prípadne na ich odstránenie. Nielen, že sa tak napomôže odstráneniu zbytočného predlžovania procesu z dôvodu nedostatočnej informovanosti a nepochopenia problematiky, ale aj sa pomôže zvládnuť proces posudzovania vplyvov na životné prostredie štátnej správe a samospráve.

Medzinárodné projekty týkajúce sa problematiky EIA a SEA riešené na SAŽP

V období február 2002 až apríl 2003 sa vykonával na SAŽP pre proces EIA a SEA na Slovensku veľmi významný twinningový projekt s názvom **Implementácia EIA direktívy**, ktorého hlavným cieľom bola kompletná implementácia a presadzovanie požiadaviek EIA direktív podľa štandardov EÚ na Slovensku. MŽP SR za hlavného twinningového partnera vybralo Federálne nemecké ministerstvo pre životné prostredie, ochranu prírody a nukleárnu bezpečnosť. V rámci uvedeného projektu sa vykonalo:

- Zhodnotenie právneho rámca a vypracovanie správy o potrebných krokoch v harmonizácii slovenskej EIA s direktívami EÚ.
- Implementácia informačného systému EIA.
- Praktické školenie slovenských školiteľov pre EIA legislatívu, implementáciu, informačný systém a komunikáciu.
- Posilnenie administratívnych kapacít v oblasti EIA.
- Implementácia informačnej kampane pre verejnosť.
- Zlepšený prístup administratívy a širokej verejnosti k informáciám a EIA dokumentáciám.

MŽP a SAŽP spolu so zahraničnými partnermi z Austalian Institute for regional Sudies and Spatial Planning, Federal Environment Agency Ltd, Wales Center for Health, Nordic Centre for Spartial Development, Faculdate de Engenhariada Universidade do Porto

Research Centre v období december 2004 až november 2005 vykonávali projekt **IMP3** Zdokonalenie implementácie posudzovania vplyvov na životné prostredie (**Im**proving the **Im**plementation of Environmental **Im**pact). Projekt bol realizovaný v rámci 6. rámcového programu EÚ, Priority 8.1 Integrácia a posilnenie európskeho výskumu, špecifické projekty cieľovo orientovaného výskumu a inovácií. V rámci Projektu IMP3 sa vykonával rozsiahly výskum súčasného procesu hodnotenia vplyvov na životné prostredie (EIA) v členských štátoch EÚ. Výskum bol zameraný na identifikovanie silných a slabých stránok, výhod a nevýhod, „dobrých" praktík, prípadne bariér v dôslednej implementácii Smernice EIA v EÚ s cieľom navrhnúť možnosti riešenia na jeho zdokonalenie. Nadväzoval na výsledky Správy Európskej komisie Európskemu parlamentu a Rade na aplikáciu a efektivitu smernice 85/337/EEC doplnenej smernicou 97/11/EC: Aké úspešné sú členské štáty v zavádzaní EIA smernice (2003), ktorá poukázala na existujúce nedostatky ako aj značné odlišnosti v členských štátoch v zavádzaní EIA smernice do praxe. Projekt sa zaoberal výskumom troch hlavných tém procesu EIA:

- posudzovaním vplyvov na ľudské zdravie v EIA,
- hodnotením rizík v kontexte EIA,
- problematikou zaoberajúcou sa typmi projektov podliehajúcich procesu EIA.

Súčasťou projektu boli pravidelné pracovné stretnutia technických skupín a koordinačné stretnutia s členmi DG Environment. Priebežne počas projektu boli predbežné výsledky projektu prezentované expertnej skupine EIA/SEA. Výsledky projektu, ktoré predstavujú návrhy rôznych odporúčaní, podporných opatrení, regulačných a legislatívnych opatrení a sú určené na ovplyvnenie súčasnej implementácie a uplatňovanie EIA na národnej a regionálnej úrovni boli prezentované a prediskutované na záverečnej konferencii vo Viedni a zapracované do Záverečnej správy.

Výsledkom Flámsko – slovenskej spolupráce v oblasti posudzovania vplyvov strategických dokumentov na životné prostredie – SEA bol zahraničný projekt Guidenes for Strategic Environmental Assessment vykonávaný v období marec 2005 až marec 2006 riešiteľským kolektívom z Environmental Resources Management (ERM nv) Brusel a SAŽP Banská Bystrica – Centrum environmentalistiky a informatiky. V rámci projektu sa vypracoval tréningový materiál: Strategické Environmentálne Posudzovanie Slovenská republika a uskutočnil sa odborný seminár pod názvom: Posudzovanie vplyvov strategických dokumentov na životné prostredie – SEA.

Podpora skvalitnenia a dobudovania podmienok implementácie zákona v oblasti informačného zabezpečenia zúčastnených subjektov a participácie verejnosti v procese SEA ako normy transponujúcej acquis v oblasti SEA, prístupu verejnosti k informáciám o životnom prostredí a zapojenia verejnosti do rozhodovacích procesov v starostlivosti o životné prostredie bolo cieľom ďalšieho zahraničného projektu **UIBF 2005**: **Dobudovanie Informačného systému pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie** , ktorý prebiehal v období október 2007 až máj 2008.

K ďalším aktivitám, nemenej dôležitým ako zatiaľ vymenované, patrí organizácia konferencií, seminárov, pracovných stretnutí a školení pre rôzne cieľové skupiny procesu EIA a SEA, publikačná činnosť, tvorba propagačných materiálov, metodických pokynov, vypracovanie EIA a SEA dokumentácií a odborných posudkov. O všetkých aktivitách podrobnejšie informujeme na stránke: http://www.sazp.sk/.

Kolektív špecialistov EIA/SEA na SAŽP počas dlhoročného pôsobenia v rôznych úlohách v uvedenom procese dostal príležitosť k mnohým zaujímavým a rôznorodým aktivitám, pri ktorých nadviazal domáce a zahraničné kontakty s organizáciami, ktoré sa zaoberajú procesom EIA a SEA na svetovej úrovni. Každou aktivitou, vykonávanou počas viac ako 15 rokov, kolektív neustále odborne rástol a je pripravený svojimi aktivitami naďalej podporovať proces EIA a SEA doma i zahraničí.

Literatúra

http://eia.enviroportal.sk

http://www.sazp.sk/

RNDr. Mária Hrnčárová, Slovenská agentúra životného prostredia, Centrum rozvoja environmentalistiky, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica, maria.hrncarova@sazp.sk, č. tel.: 048 4374163.

Ing. Katarína Kováčová, Slovenská agentúra životného prostredia, Centrum rozvoja environmentalistiky, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica, katarina.kovacova@sazp.sk, č. tel.: 048 4374163.

Ing. Ingrid Krištofová, Slovenská agentúra životného prostredia, Centrum rozvoja environmentalistiky, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica, ingrid. kristofova@sazp.sk, č. tel.: 048 4374163.